ПУТ У СЛАВУ

ДУБРАВКА И КЛАВИР

Некад „чудо од детета“ Дубравка Томшич данас је озбиљна уметница
Велики маестро Артур Рубинштајн давао јој је бесплатно часове

— Чуђење и неверица стални су пратиоци уметника који су некад били „чудо од детета“, каже млада уметница Дубравка Томшич. — Било ми је две године кад су моји родитељи први пут запитали шта ја радим. Тада сам добила на поклон велику играчку — меду — кога сам „учила“ музици. Притиљима сам затварала своје и медино ухо и пробала јачину звукова полако отварајући ушну школьку. . .

Почела сам да лупкам по диркама на суседовом клавиру кад ми је било три године и некако сам успевала да пратим наше пријатеље кад би се веселили.

На првом свом концерту у Љубљани Дубравка је имала четири године. Свирала је по слуху, оно што је запамтила.

— Изненадила сам се недавно, а и искрено обрадовала, када ми је пијаниста Липовшек рекао да је био међу мојим првим слушаоцима. Ка же да су сви саветовали да већ у четвртој години почнем да узимам часове клавира. Са пет година давала сам концерте и приређивала турнеје. Бајера и друге вежбе за почетнике нисам учила већ сам одмах почела од Баха, кога и данас највише волим.

Несташлуци нису били страни ученопутој девојчици јер се прича да су је због Баха једном и изгрдили. Мајка је испод њеног душека пронашла ноте Бахових композиција које је професор већ отписао као изгубљене. После Баха заволела је Моцарта и дуго времена није хтела да чује за друге композиторе.

Дубравка се сетила и прве „препеке“. Наставници су се уплашили за здравље тануШне девојчице и нису хтели да је даље подучавају. Тада је мајка потписала дозволу и дала одобрење за даље школовање јер, како уметница каже, „није хтела да лиши дете онога што највише воли“. Наставници су схвати ли да пред собом имају „чудо од детета“ које се игра луткама као мала, а свира и учи као одрасла.

У Лондону, 1952 године једанаестогодишњој девојчици био је отворен пут у свет после концерта у југословенској амбасади. Тата и мама довели су своју девојчицу у Лондон да би је дали на школовање код неког чувеног педагога. Новинари су правили свакакве сензације а у једном листу појавио се и наслов „Уместо да вежба — игра се луткама“. Један од водећих лондонских критичара претставио је Дубравку Клаудију Арау по чијем је савету девојчица отпутовала на нови велики испит у чувену њујоршку Џулијард скул.

Хтела сам да је одмах запитам за Рубинштајна, њеног великог учитеља, али је Дубравка желела да говори о свом првом хонорару.

— Изненадићете се да су то биле — лутке! На броду „Квин Мери“, којим сам путовала у Америку одржала сам неколико концерата и добила хрпу играчака. Једина енглеска реч коју сам знала када сам дошла на њујоршко пристаниште била је „лутка“.

Одлазак у Њујорк претставља наставак кариере мале Југословенке, „чуда од детета“, неуморне девојчице која је знала да истраје и са 17 и по година постане ученица Артура Рубинштајна

Пред испитном комисијом Дубравка је показала зрелост уметника и наставници су је

Девојка рођена 6 децембра 1940 добила је диплому Колумбија универзитета у осамнаестој години — 6 децембра 1958.

уврстили међу одрасле ученике. Иако ногама није могла да додирне педале, показала је да стипендија коју јој је школа давала није била бачена.

Почела је да учи филмском брзином. Седам година није имала одмора, а радила је од пет ујутру до један по поноћи. Учила је музичку академију, гимназију и факултет на коме је дипломирала социологију, филозофију и психологију. За годину дана полагала је по два разреда гимназије, спавала је у хотелској соби са мајком у истом кревету, јер мајка није пуштала девојку да се сама бори у великом граду.

— Најтеже су ми ипак били ле вожње аутобусом од гимназије до академије, каже нам млада уметница. — Губила сам драгоцено време седећи у аутобусима, али и тада сам у себи понављала лекције не запажајући бучни живот око мене.

У данима студентског живота приредила је и концерте у њујоршкој Таун галерији и Карнеги холу. Сусрет са Рубинштајном и пажња коју јој је указао, једна је од најдражих успомена младе пијанисткиње.

— Сећам се да је рекао: „Дођите до мене. Слушаћу вас пет минута“. Неколико дана долазила сам славном уметнику и свирала му по два-три сата. Пред свој одлазак у Париз поклонио ми је слику и рекао да сам од данас његов пријатељ. У паузи мог концерта у Карнеги холу саопштили су ми да ме у ложи слуша Рубинштајн. „Фантастично“ — рекао ми је мој будући учитељ после концерта. „Ви сте, Дубравка, редак таленат. Примићу вас као свог првог ученика“. После тога смо вежбали по два-три сата сваког другог дана.

Рубинштајн има своје специјалне методе учења. То нису биле лекције у класичном смислу речи. Ја сам припремила неко дело и свирала га, а Рубинштајн је „полирао“ мој начин свирања додајући ми савете како да диференцирам „форте“ и „пијано“, како да „извучем душу“ из клавирских дирки. Учио ме је бесплатно јер нема тих пара ко јима би се исплатили они драгоцени савети.

Крајем јуна ове године Дубравка Томшич допутовала је у Југославију са жељом да свира југословенској публици. Слушали су је и наградили топлим аплаузима у Београду, а упознаће је и публика Бања Луке и Загреба. Посебне радости спонзора на омладинском фестивалу у Љубљани, и на концертима на Бриониима. Свуда су је поздрављали као талентованог уметника, недрог младог човека, девојку која уме да се радује и обичном животу кад за игру и разоноду нађе времена.

Марија Кирић